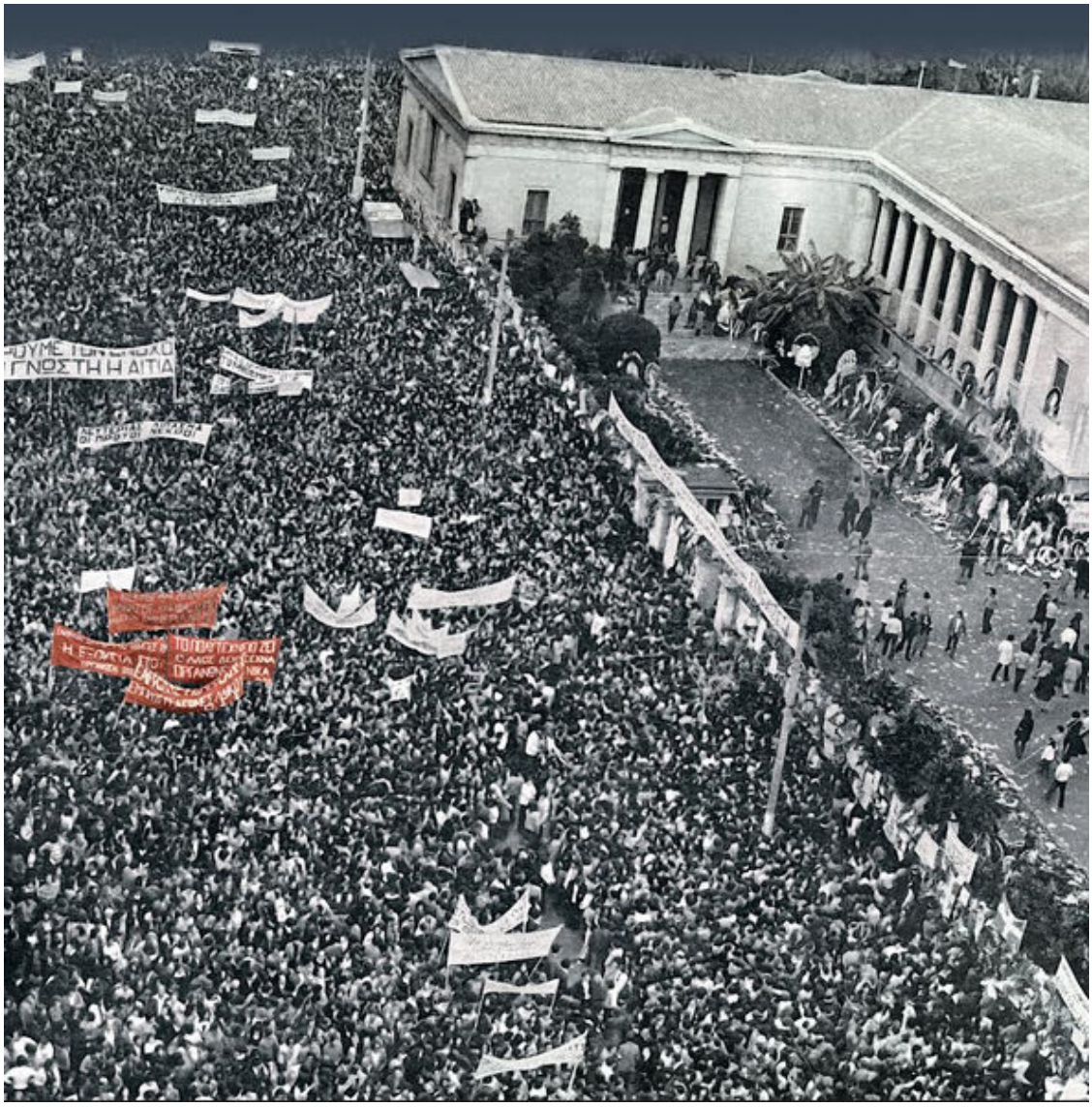
ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

1974, η πρώτη επέτειος της εξέγερσης του Πολυτεχνείου

Νίκος Ξηρουδάκης

Η **Μεταπολίτευση** απελευθερώνει ένα τεράστιο **ριζοσπαστικό κύμα** στο εργατικό, το φοιτητικό και το ευρύτερο λαϊκό κίνημα. Είναι **οι κατακτήσεις αυτού του κινήματος,** μαζί με το ιδεολογικό και πολιτικό τους φορτίο, που **μπαίνουν στο στόχαστρο** όσων λυσσαλέα επιχειρούν να τις παραγράψουν κηρύσσοντας κάθε τόσο *«το τέλος της*

Μεταπολίτευσης».

Ασυγκράτητη ήταν η λαοθάλασσα που ξεχύθηκε στους δρόμους της Αθήνας στη διαδήλωση της πρώτης επετείου του Πολυτεχνείου στις **24/11/74.** Με **ριζοσπαστικότητα** στα συνθήματα και **πρωτοφανή** στα μεταπολιτευτικά χρονικά **μαζικότητα.** Ίσως μόνο η μεγάλη λαϊκή κινητοποίηση στις **12 Φλεβάρη του ’12** θα μπορούσε να συγκριθεί σε τάξη μεγέθους.

Με συγκίνηση απλός κόσμος προσέρχεται καθημερινά στο Πολυτεχνείο, αφήνει στα κάγκελα στεφάνια, μηνύματα, ζωγραφιές, ποιήματα, λουλούδια. Από τον εξώστη του κτιρίου της Αρχιτεκτονικής Σχολής στις 24/11, η **Μαρία Φαραντούρη, ο Νίκος Ξυλούρης, ο Αντώνης Καλογιάννης, ο Πέτρος Πανδής** και άλλοι σπουδαίοι καλλιτέχνες τραγουδούν την **Ξαστεριά.** Ο ποιητής **Γιάννης Ρίτσος** απαγγέλλει συγκλονιστικά τη **Ρωμιοσύνη** διακοπτόμενος από τον κόσμο που ενδιάμεσα τραγουδάει τους στίχους.

Κανείς δεν διανοείται να υπαινιχθεί έστω περί απαγόρευσης της πορείας. Να ανακόψει το πλατύ και βαθύ ποτάμι της λαϊκής αγανάκτησης και αγωνιστικότητας που ξεσπάει, σε ένα γενικότερο κλίμα συνειδητοποίησης της λαϊκής δύναμης, της αίσθησης ότι **όταν ο λαός θέλει, μπορεί τα πάντα να ανατρέψει** και να ξημερώσουν πράγματι καλύτερες μέρες.

Οι **εκλογές είχαν γίνει στις 17/11.** Στις συγκεντρώσεις του ΠΑΣΟΚ αντηχούσε το σύνθημα **«Στις 18, Σοσιαλισμό!».** Πέρα από την προεκλογική χρήση, πέρα από την καλλιέργεια της αυταπάτης ότι ρίχνοντας ένα χαρτί στην κάλπη θα ήταν δυνατόν να αλλάξει ο τρόπος παραγωγής, στην απλοϊκότητά του το παπατζίδικο σύνθημα αποτυπώνει τη διάχυτη στην κοινωνία αίσθηση ότι **όλα είναι ανοιχτά, όλα είναι πιθανά.**

Η κατάληξη της διαδήλωσης, αυτονόητη: Το άντρο του ιμπεριαλισμού στην Ελλάδα, η Αμερικάνικη Πρεσβεία!

> Από την πρώτη πορεία οι ΗΠΑ πίεζαν για να μην καταλήγει η πορεία του Πολυτεχνείου στην αμερικάνικη πρεσβεία. Μερικές χρονιές το κατάφεραν, με απαγορεύσεις. Το κίνημα όμως έχει επιβάλει την πορεία στο άντρο του ιμπεριαλισμού

Από τα πρώτα χρόνια εξαπολύθηκε μια μεγάλη **ιδεολογική και πολιτική επίθεση.** Για το αν υπήρξαν νεκροί στο Πολυτεχνείο. Σχετικά με τον αριθμό τους. Σχετικά με το αν είχαν ή

όχι τη φοιτητική ιδιότητα. Αν δολοφονήθηκαν μέσα ή έξω από το χώρο του Πολυτεχνείου. Άλλοτε για τη σκοπιμότητα της πορείας, την ημερομηνία της -οι συμβολισμοί είχαν πάντα τη σημασία τους- ή για τον προορισμό της.

Αρχικά οι εκλογές του ’74 είχαν δρομολογηθεί για τις **10 Νοέμβρη.** Ο Καραμανλής τις μεταθέτει ανήμερα στις **17 του Νοέμβρη!** Το πρόσχημα βρέθηκε: Να δοθεί περισσότερος χρόνος στον επικεφαλής της Ένωσης Κέντρου-Νέες Δυνάμεις Γεώργιο Μαύρο που, ως υπουργός Εξωτερικών, απουσίαζε για μεγάλο διάστημα από τη χώρα.

Ήταν βέβαια και ανοιχτά ομολογημένη **η σημειολογία της αναβολής.** Η **ΟΝΝΕΔ** π.χ. σε ανακοίνωσή της χαρακτηρίζει τη μετάθεση ως *«το καλύτερο μνημόσυνο για τα παιδιά που αγωνίσθηκαν και έπεσαν στο Πολυτεχνείο»* και *«πανηγυρική επιβεβαίωση της νίκης των δημοκρατικών δυνάμεων και της παγιώσεως των ελευθέρων δημοκρατικών θεσμών της χώρας».*

Ανάλογη **μετάθεση έγινε το ’77.** Οι εκλογές είχαν προκηρυχθεί για τις **20 Νοέμβρη,** απαγορεύτηκε κάθε συγκέντρωση στις 17, η συγκέντρωση μετατέθηκε για τις **27/11** και **η πορεία απαγορεύτηκε εντελώς.**

Η μεγαλειώδης πορεία και τα συνθήματά της

Η πορεία πραγματοποιήθηκε τελικά στις 24/11 με ιστορική μαζικότητα. Δημοσιογραφικά πρωτοσέλιδα ανέβαζαν τη συμμετοχή σε **ένα εκατομμύριο.** Αποχαρακτηρισμένα έγγραφα της Αμερικάνικης Πρεσβείας μιλούν για **300.000** διαδηλωτών και **μισό εκατομμύριο** συνολικά συμμετέχοντες.

Ανάμεσα στα συνθήματα που ακούστηκαν:

> «Έξω από το ΝΑΤΟ», «Έξω οι βάσεις του θανάτου», «Έξω τώρα οι Αμερικάνοι», «Ο λαός δεν ξεχνά, οργανώνεται, νικά», «Δώστε τη Χούντα στο Λαό», «Φόλα στον σκύλο της ΕΣΑ», «Δε σας θέλει ο λαός, την πρεσβεία σας και μπρος», «Ψωμί – Παιδεία – Ελευθερία», «Εμπρός στον δρόμο που χάραξε ο Νοέμβρης», «Φονιάδες των λαών Αμερικάνοι», «ΕΣΑ, ΕΣ-ΕΣ, βασανιστές», «Ο Λαός δεν ξεχνά τους φασίστες τους κρεμά», «Δίκες λαϊκές για τους βασανιστές».
>
> Πιο περιορισμένα: *«ΕΑΜ-ΕΛΑΣ-Πολυτεχνείο», «Δεν έγιν’ ο Νοέμβρης για τον Καραμανλή».*

Με αφορμή ένα χαρτόνι σε πικέτα που έγραφε **«54% ΝΤΡΟΠΗ!»**, ακούστηκε σε μικρή έκταση και το σύνθημα *«Λαέ, ντροπή σου για την εκλογή σου».* Αναγορεύοντάς το σε δήθεν κεντρικό σύνθημα της πορείας, δεξιοί αρθρογράφοι σχολίαζαν πρόσφατα πως *«από τότε φανέρωσε την απέχθεια της Αριστεράς προς τον σεβασμό της λαϊκής κυριαρχίας.»*

Η πρώτη επέτειος από την εξέγερση του Πολυτεχνείου, 22-24/11/1974 (Φωτογραφικό Αρχείο ΑΣΚΙ)

Μαζική διαδήλωση της «άλλης» αριστεράς

Ο πρώτος γιορτασμός του Πολυτεχνείου, ουσιαστικά τριχοτομήθηκε. Εκτός από την μετεκλογική πορεία, χιλιάδες λαού συνέρρευσαν στις **17/11 στο Πολυτεχνείο,** παρά τις εκλογές.

Ήδη την **Παρασκευή 15/11,** είχε πραγματοποιηθεί ογκώδης πορεία άλλων οργανώσεων της αριστεράς **από το Πολυτεχνείο στο Σκοπευτήριο της Καισαριανής.** Εκεί, κατά τη διάρκεια της εκφώνησης των ονομάτων των εκτελεσμένων, κάποιος φώναξε αυθόρμητα το σύνθημα **«ΕΑΜ – ΕΛΑΣ – Πολυτεχνείο»**, που συμπυκνώνοντας την προσπάθεια σύνδεσης της εξέγερσης του Νοέμβρη με τους προηγούμενους λαϊκούς αγώνες, ακούγεται στις

διαδηλώσεις μέχρι τις μέρες μας.

Οι ισχυρές τότε οργανώσεις του **ΕΚΚΕ (ΑΑΣΠΕ),** της **ΟΜΛΕ (ΠΠΣΠ),** της **ΟΣΕ** κ.ά., είχαν κυκλοφορήσει αφίσες με το σύνθημα **«Ο λαός δεν ξεχνά, οργανώνεται, νικά»** και υπογραφή «Φοιτητικές Επιτροπές Σχολών». Με κέντρο την **κατάληψη της Αρχιτεκτονικής,** στη Συνέλευση της οποίας είχε επικρατήσει η γραμμή της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς, οργανώθηκε έκθεση ντοκουμέντων, ενώ τα μεγάφωνα προπαγάνδιζαν με τραγούδια και πολιτικά συνθήματα τη διαδήλωση της Παρασκευής 15/11. Οι νεολαίοι της Ενωμένης Αριστεράς, φώναζαν στις συγκεντρώσεις: «Στο Πολυτεχνείο, **μετά** τις εκλογές».

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΚΟΣΜΟΣ
10 ΣΕΛΙΔΕΣ
'Επεβλήθησαν χθές οί κομμουνισταί:
ΕΑΜ - ΕΛΑΣ - ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
Καί συνθήματα κατά τῆς Κυβερνήσεως
ΜΕ ΘΟΥΡΙΑ
ΑΝΤΑΡΤΙΚΑ
Κλειστά τά σχολεία

Ο χουντικός Ελεύθερος Κόσμος «ανησυχεί» για την επιβολή των κομμουνιστών στη δεύτερη πορεία

Απολαυστικό το ρεπορτάζ του **Ελεύθερου Κόσμου,** της χουντικής εφημερίδας του Σάββα Κωνσταντόπουλου: *«50.000 μαοϊσταί – λενινισταί, φορώντας μοντγκόμερι και φέροντες παιδιά στους ώμους, σημείον ότι και τα παιδιά των ακόμη ήσαν διατεθειμένοι να θυσιάσουν δια τους σκοπούς του κομμουνιστικού κόμματος [...] εβάδισαν προς την Καισαριανήν».* Βέβαια οι «μαοϊσταί», έχοντας πλακωθεί τις προηγούμενες ημέρες, δεν είχαν καμία όρεξη να στρατευτούν στο πλευρό κανενός από τα δύο ΚΚ. Πάντα έγκυρος ο Σάββας στην ενημέρωση των αναγνωστών του...

Το κλίμα της εποχής

– Στις 9 Νοέμβρη έχουν πραγματοποιηθεί οι πρώτες φοιτητικές εκλογές με την αριστερά να αποσπά το **85%** των ψήφων. «Μαγική εικόνα» η δεξιά, έχει φυσικά και αυτή ψηφοφόρους, όχι όμως διαθέσιμους υποψήφιους. Οι λίγοι δακτυλοδεικτούμενοι, αναγκάζονται να κατεβάζουν ολιγομελή ψηφοδέλτια, συχνά ενός ατόμου, με ονομασίες *«Δημοκρατικές Κινήσεις Φοιτητών»* και αντιιμπεριαλιστικές(!) πινελιές στο προφίλ.

– Το φοιτητικό κίνημα είναι πανίσχυρο, οι φοιτητές χαίρουν μεγάλης εκτίμησης στην κοινωνία.

– Στο πλαίσιο εκτενέστερης συνέντευξης, ο **Μίκης** ξεστομίζει το περίφημο **«Καραμανλής ή τανκς»,** σλόγκαν που σφράγισε το εκλογικό αποτέλεσμα, **54%,** λειτουργώντας επιγραμματικά ως καμπάνια της ΝΔ.

Ταυτόχρονα εξέφραζε, όχι μόνο την ΕΑΔΕ του ΚΚΕ(εσ) αλλά την πολιτική γραμμή συνολικά της ρεφορμιστικής και υποταγμένης αριστεράς που ξεδιπλώθηκε στα επόμενα χρόνια. ΠΑΣΟΚ για να φύγει η Δεξιά. Δεξιά για να γίνει η «Κάθαρση». ΣΥΡΙΖΑ για να φύγουν τα μνημόνια, μνημόνια με ΣΥΡΙΖΑ για να μην έρθει καταστροφή εκτός ευρώ. Ο παρορμητικός Μίκης, δεν ήταν ο τρελός του χωριού. Συχνά έλεγε υψηλοφώνως, αυτά που άκουγε στους κόλπους τού εκάστοτε κόμματός του.

– Σε απόρρητη έκθεσή που έχει πλέον δει το φως της δημοσιότητας, ο Αμερικανός πρεσβευτής περιγράφει τις πιέσεις που ασκήθηκαν για την αναβολή των εκδηλώσεων: *«Σε συνάντηση όλων των κομματικών αντιπροσώπων στις 11 Νοεμβρίου συμφώνησαν όλοι να απαιτήσουν αποχή από κάθε προκλητική συγκέντρωση πριν από τις εκλογές και να μεταθέσουν την απότιση φόρου τιμής στο Πολυτεχνείο γι' αργότερα».* Δημόσιες εκκλήσεις επ' αυτού έκαναν η **ΕΚ-ΝΔ** και η **Ενωμένη Αριστερά,** με αποτέλεσμα *«σημαντική πίεση στον Παπανδρέου και στο ΠΑΣΟΚ».*

– Την επόμενη χρονιά, σε παρέμβασή του στον υπουργό Εθνικής Αμύνης Ε. Αβέρωφ, ο πρεσβευτής τονίζει αυστηρά: *«Δεν βλέπουμε τι σχέση έχουν τα γεγονότα του Πολυτεχνείου το 1973 με την πρεσβεία και, ως εκ τούτου, απορούμε γιατί η πρεσβεία επιλέχθηκε από τους φοιτητές, με την έγκριση της αστυνομίας, ως τέρμα της πορείας».*

Σε άλλο έγγραφο αναφέρει: *«Από πλευράς μας, μπορούμε να ελπίζουμε ότι, με τα χρόνια, η 17η Νοεμβρίου θα γίνει όλο και περισσότερο γιορτή δημοκρατίας κι όλο και λιγότερο εστία αναζωπύρωσης του αντιαμερικανισμού. Θα συνεχίσουμε τις προσπάθειές μας, τόσο με την κυβέρνηση όσο και με τη χώρα εν γένει, προκειμένου να το πετύχουμε».* Βρήκε, δυστυχώς, ευήκοα ώτα σε όλα τα κόμματα, όπως είδαμε τα επόμενα χρόνια.

Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Πριν (16.11.24)

Πηγή: prin.gr